

Nieuwe erken-
ningsregelingen
in aantocht

3

Maatwerk voor
Iconische dak in
Utrecht

7

BIM Onderwijsdag
slaat bruggen
tussen
onderwijs en
bedrijfsleven

9

Barth Installatie-
techniek gelooft
heilig in BIM

10

325

procent scoren de toppers
onder de installateurs beter
dan de hoofdmoot.
Bron: UNETO-VNI

Slecht imago breekt de sector op bij vinden nieuwe instroom

Het imago van de bouwsector - waaronder de installatiebranche - is slecht en wordt er niet snel beter op. En dat breekt de sector lelijk op nu er veel nieuwe werknemers hard nodig zijn. "Er moet iets fundamenteels veranderen willen we de komende jaren niet met een groter probleem geconfronteerd worden."

Dit schrijft analyticus Henri Busker van UPC Marketing in een column op de eigen website, die best gezien kan worden als een alarmklok. Bovendien staat hij niet alleen in zijn zorgen. Ook Maxime Verhagen, voorzitter van Bouwend Nederland, heeft zich onlangs in De Telegraaf in soortgelijke bewoordingen uitgelaten. Het imago van de bouwsector is vanwege de tienduizenden ontslagen tijdens de crisis zo slecht dat de instroom van werknemers nauwelijks op gang komt. Volgens Verhagen is de inzet van buitenlandse werknemers op termijn onvermijdelijk. "De instroom van nieuwe vakmensen moet daarom snel op gang komen", zegt Verhagen.

Crisis

De gevolgen van de crisis keren zich momenteel keihard tegen de sector. Duizenden mensen verliezen hun baan en dat heeft de sector een negatief imago opgeleverd dat je niet zomaar even ombuigt. Dat is bijvoorbeeld te merken op vmbo-scholen, waar de populariteit van technische vakken in het algemeen en dat van onder andere het beroep van loodgieter in het bijzonder beroerd is.

Minder goede ervaring

Een essentiële factor voor de populariteit van een bedrijf of branche is de zogeheten Net Promoter Score. Deze score geeft aan in hoeverre mensen bereid zijn een in dit geval sector aan te bevelen om in te gaan werken. Het blijkt dat er iets meer mensen zijn die de sector afbranden dan dat er ambassadeurs zijn en dat wreekt zich nu. Busker snapt dit ook, want zelf had hij onlangs bij een verbouwing ook minder goede ervaringen met de branche.

Schitterende bouwprojecten

Zijn conclusie: "Het uiteindelijke doel van iedereen moet zijn dat er op verjaardagsfeestjes gesproken wordt over die schitterende bouwprojecten die de sector realiseert en niet over die mislukte bouwprojecten."

Statushouders geschoold tot installateur

In de regio Rijnland is vanuit het Sectorplan voor de Technische Installatiebranche een veelbelovend traject ontwikkeld waarin statushouders (voormalige asielzoekers met een permanente verblijfsvergunning) in korte tijd worden opgeleid tot elektrotechnische en werktuigkundige leerling- of hulpmonteurs in de technische installatiebranche. Op deze manier hebben er inmiddels vijftig werk gevonden. Het resultaat smaakt naar meer en dit is pas het begin. En het is hard nodig ook, want er blijft de komende jaren een grote vraag naar installateurs.

Foto: UNETO-VNI

'Het komt er nu op aan dat BIM wordt versneld'

Bouwend Nederland en BIM-register organiseren op 10 oktober in congrescentrum Supernova van Jaarbeurs Utrecht een BIM Onderwijsdag. Hier komen bedrijfsleven, onderwijs en overheid bijeen om te praten over de toekomst van Bouw Informatie Modelling. Er moeten namelijk snel stappen worden gezet

om BIM verder op te stoten in de vaart der volkeren. Want: bouwen zonder BIM is in de toekomst uitgesloten en dus moet iedereen nu aanhaken, voordat het afhaken wordt.

De BIM Onderwijsdag is toegankelijk voor iedereen die op enigerlei wijze betrokken is bij of interesse

heeft in BIM. De focus ligt echter op het onderwijsveld, want vooral daar moeten slagen worden gemaakt. De kern van de BIM Onderwijsdag is daarom dan ook eigenlijk simpel: "Wat verwacht het bedrijfsleven van het onderwijs en andersom?"

Informeren

Hier wordt op onderdeelniveau trouwens al hard aan gewerkt. Bouwend Nederland organiseert namelijk vier keer per jaar de bijeenkomsten 'BIM in het mbo' en 'BIM in het hbo', waarbij bedrijfsleven en het onderwijsveld elkaar informeren. De eerste BIM Onderwijsdag op 10 oktober is de primeur dat alle geledingen bij elkaar komen en dat is niets te laat.

Versneld

"Het komt er nu echt op aan dat

BIM wordt versneld", vertelt BIM-deskundige Arjan Walinga van Bouwend Nederland namelijk. "Bouwbedrijven als ook installatiebedrijven snakken naar goed opgeleide mensen die met BIM kunnen werken, maar het onderwijsveld is daar nog niet voldoende van doordrongen. Sommige scholen doen het heel goed, maar andere niet of niet goed genoeg, dat is hoe het er momenteel voor staat. Elke dag die je nu later start, hobbel je een dag langer achter de feiten aan."

Programma

Op pagina 9 staat uitgebreide informatie over de eerste BIM Onderwijsdag op 10 oktober. Hier staat ook waar u zich kunt aanmelden. Geberit is een van de deelnemers aan het omvangrijke programma op deze datum.

GRUNDFOS MAGNA3

“De eenvoudigste manier om mijn grote klanten gelukkig te maken”

WERELDKLASSE RENDEMENT WAAR & WANNEER HET TELT

Je hebt met de MAGNA3 een circulatiepomp die eenvoudig te installeren en in gebruik te nemen is. Met een ongeëvenaarde efficiëntie en gemakkelijk in te stellen met de Grundfos GO Remote App.

En zet nu je aankopen om prachtige geschenken en maak iedere maand kans op een iPad, met het **Win & Earn** spaarprogramma van Grundfos.

Ontdek de MAGNA3 op
grundfos.nl/installateurs

DOWNLOAD
DE APP VAN DE
APP STORE OF
GOOGLE
PLAY

be
think
innovate

GRUNDFOS

Nieuwe erkenningsregelingen in de maak

KvINL (van de erkenningsregeling Erkend Installateur) en Sterkin (De Echte Installateur) werken aan een nieuwe, uniforme erkenningsregeling die voor alle installatievakgebieden gaat gelden. Deze regeling, die waarschijnlijk op 1 januari 2019 ingaat, komt naast de nieuwe wettelijke certificeringsregeling voor de aanleg van gasgestookte cv en rookgasafvoer. Aan deze wettelijke regeling voor cv-installatiebedrijven en cv-monteurs wordt door onder andere UNETO-VNI gewerkt. Ook deze staat voor 2019 op stapel. Het is hierbij nadrukkelijk de bedoeling, zo laten de drie organisaties weten, dat

installatiebedrijven zo min mogelijk administratieve rompslomp ondervinden van de nieuwe regelingen.

Er is een groot verschil tussen de erkenningsregelingen: de erkenning voor (onderhouds)monteurs van gasgestookte cv's wordt een wettelijke eis en komt er naar aanleiding van een groot aantal koolmonoxide-ongevallen met cv's. De op handen zijnde erkenningsregeling van KvINL en Sterkin is vrijwillig. Het doel van beide regelingen is dat de kwaliteit van de branche erop vooruitgaat.

Zwaartepunt

Volgens KvINL en Sterkin zijn er momenteel diverse

ontwikkelingen die ertoe leiden dat de systematiek van de huidige erkenningsregelingen niet in alle gevallen voorziet in de toenemende eisen van opdrachtgevers. Dat moet dus anders, waarbij het zwaartepunt wordt verlegd. De huidige erkenningsregelingen zijn gebaseerd op opleiding en kennis van de zogeheten Technisch Beheerder (de werkverantwoordelijke binnen het installatiebedrijf), terwijl in de nieuwe regelingen de focus ligt op het beheersen van de risico's bij het ontwerp, de aanleg en het beheer en onderhoud van voorzieningen in woningen en woongebouwen. Er worden onder andere eisen gesteld aan opleiding en bijscholing van de medewerkers.

Colofon

InstallatieNieuws is een uitgave van Geberit BV.
www.installatienieuws.com

Productie:
Enter Media BV
Fijnvandraatlaan 2a
1381 EW Weesp
Tel. (0294) 410333
Redactie:
Hans Peijs

www.entermediabv.nl

Wilt u via e-mail op de hoogte blijven van het nieuws in de installatiebranche, meldt u zich dan aan voor een abonnement op www.installatienieuws.com.

© Copyright Op de teksten, de foto's en het ontwerp van het InstallatieNieuws rust copyright. Niets mag op welke wijze dan ook worden overgenomen, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de uitgever.

Loon zieke 56-plusser wordt gecompenseerd

Werkgevers die mensen in dienst nemen die na 1 januari 2018 56 jaar of ouder zijn, worden gecompenseerd als deze werknemers uitvallen vanwege ziekte. Het gaat om mensen die meer dan een jaar werkloos zijn en een WW-uitkering hebben ontvangen.

Dit staat in de zogeheten Verzamelwet van minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Uit cijfers blijkt dat vijftigplussers

zich niet vaker ziek melden dan jongere collega's, maar als ze ziek zijn, zijn ze gemiddeld langer afwezig. Sommige werkgevers zijn daardoor bezorgd over extra kosten na het aannemen van werkloze vijftigplussers en nemen ze liever niet aan. De compensatieregeling neemt deze zorg weg omdat het UWV de doorbetaling van het loon van de zieke werknemer overneemt. Ook leidt ziekte van deze werknemers niet tot een hogere premie voor de ziektewet.

■ GEBERIT

BIM spoelt niet weg

Partner in totaaloplossingen.

Door Piet Fiege
BIM specialist Geberit

Ruim tien jaar geleden deed BIM haar intrede. Een tijd waarin de bouw hard is gevallen, maar ook weer is opgekrabbeld én een decennium waarin de sector zichzelf voor een deel opnieuw heeft moeten uitvinden. Transformatie, circulair, total cost of ownership en BIM zijn nu bekende termen die staan voor een heel nieuwe manier van denken, werken en beleven. Maar staat u al met beide benen in de nieuwe realiteit?

Dat BIM een blijvertje is, daar is iedereen het tegenwoordig wel over eens. En het behoeft ook geen nadere uitleg dat door BIM faalkosten worden beperkt en er sneller gewerkt kan worden. Wat houdt installateurs dan tegen om BIM te omarmen? Is het de nieuwe manier van werken, vragen onvoldoende klanten erom of heeft u geen BIM-modellenaar in huis?

Beginnen met BIM is vaak wennen. Het is een periode waarin de talenten van installateurs niet altijd worden gewaardeerd. Kenmerkend voor installateurs is dat zij oplossingsgericht zijn en veel gedetailleerde technische kennis hebben. Daardoor willen ze in de ontwerpfase wel eens te veel doen. Als de eerste contouren zichtbaar worden in het informatiemodel zijn wij geneigd om direct het afschot te berekenen en de leidingdiameters aan te geven. Terwijl het op dat moment volstaat om aan te geven dat de leiding daar ongeveer komt. Ga je te snel in details dan moet je naarmate de uitvoering nadert veel aanpassen.

Heeft u die nieuwe werkwijze onder de knie, dan zult u merken dat BIM veel voordelen biedt. Aan opdrachtgevers kunt u tonen wat er achter de muur gebeurt en plannen zijn nog beter te visualiseren. Bovendien biedt het u de kans - mits u BIM goed uitnut - om efficiënt te ontwerpen met het oog op de toekomst. Want niet alleen de directe bouwkosten zijn zichtbaar, maar ook de kosten voor beheer en onderhoud.

Daarnaast kunt u samenwerken op basis van gelijkwaardigheid, in een model waarin iedereen zijn eigen kennis toevoegt. Kortom: het is een model waarvoor we millennials nodig hebben. Wie? GEN Y worden ze ook wel genoemd, de generatie geboren voor de eeuwwisseling. Deze jongeren groeiden op met hedendaagse technologie, maar - misschien nog wel belangrijker - zij hechten waarde aan kwaliteit, zijn creatief én kunnen goed samenwerken. In een ideale bouwwereld staan zij te trappelen om in onze sector aan de slag te gaan. Maar zoals u ook gemerkt zult hebben: dat is helaas niet zo. En dat terwijl de sector hen zo veel te bieden heeft. Ze kunnen met BIM namelijk projecten realiseren die tot de verbeelding spreken en de nieuwe duurzame toekomst gestalte geven. Toen Geberit gevraagd werd om een bijdrage te leveren bij het organiseren van de BIM Onderwijsdag op 10 oktober a.s., hoefden we daar niet lang over na te denken. Onderwijs en bedrijfsleven moeten meer op elkaar afgestemd zijn en wij tonen GEN Y graag hoe sexy de bouw- en installatietechniek is. Want wat is er nu mooier dan in een computer een gebouw tot leven te laten komen, terwijl mensen er een jaar later daadwerkelijk doorheen kunnen lopen.

KNOW
HOW
INSTALLED

Wilt u meer weten over de BIM Onderwijsdag op 10 oktober? Op pagina 9 van deze krant vindt u alle informatie. Aanmelden kan via www.bimonderwijsdag.nl/deelname.

Grundfos organiseert Technisch Inhoudelijke Vakdagen

Grundfos houdt op donderdag 5 oktober en donderdag 12 oktober in samenwerking met Mous Waterbeheer en een aantal aansprekende partijen de Technisch Inhoudelijke Vakdagen. Er wordt onder andere gepraat over de techniek van een rioolwaterpomp en de vraag 'Waar en wanneer gebruikt u welke pomp?'

Met medewerking van Mous Waterbeheer, AquaRaad en Sencon neemt Grundfos de installateur mee in de technische wereld van pompen en pompinstallaties. U wordt volledig bijgepraat over de techniek achter de rioolwaterpomp, het onderhouden van pompen en pompinstallaties en aandachtspunten bij het kiezen van de juiste installatie.

De bijeenkomst op 5 oktober wordt gehouden in het Nederlands Stoommachinemuseum in Medemblik en op 12 oktober in het Cruquius gemeal in Cruquius (bij Haarlem). Na afloop is er een rondleiding door het gemeal.

Meer informatie is te vinden op www.grundfos.nl.

Grundfos heeft een enorm gamma pompen, waaronder de MAGNA3. Tijdens de Technische Inhoudelijke Vakdagen wordt de installateur bijgepraat over welke pomp waarvoor geschikt is.

JAARLIJKS OVERLIJDEN 3300 MENSEN DOOR WERKEN MET STOF

Zehnder pakt stofprobleem bij bedrijven aan

Jaarlijks overlijden 3300 mensen door werken met stof. Dit zegt Long Alliantie Nederland (LAN). Volgens de LAN werken in Nederland zo'n één miljoen mensen met stoffen die een longziekte kunnen veroorzaken.

Door veel beter samen te werken kunnen longziekten tegen worden gegaan die door het werk of de werkomstandigheden kunnen ontstaan. De LAN pleit in een brief aan de regering onder meer voor

betere arbeidsinspecties, meer betrokkenheid van huisartsen en een voorlichtingscampagne in alle betrokken sectoren. De arbeidsinspectie schiet tekort bij 'stoffige' bedrijven, heeft directeur Emiel Rolink in het NOS Radio 1 Journaal laten weten. "Een gemiddeld bedrijf wordt één keer in de 25 jaar gecontroleerd. Ter vergelijking: als op een snelweg één keer in de 25 jaar de snelheid wordt gecontroleerd, rijdt iedereen te hard."

Voorkomen

Onder de noemer 'voorkomen is beter dan genezen' biedt Zehnder met Clean Air Solutions effectieve oplossingen aan op het gebied van stofreductie op de werkvloer. Al na zeer korte tijd konden bedrijven uit verschillende sectoren hun specifieke problemen oplossen met deze toestellen. De luchtkwaliteit in de bedrijfsruimtes is sterk verbeterd, de stofbelasting is enorm gedaald.

Rimfree

De kunst van het weglaten

Soms draait innovatie niet om zaken toevoegen maar om weglaten. Het Sphinx Rimfree® closet heeft geen spoelrand. Daardoor kan vuil zich niet afzetten en is het closet niet alleen hygiënischer, maar ook eenvoudiger en sneller schoon te maken. Dat scheelt tijd en is fijn voor het milieu, want er is minder schoonmaak-

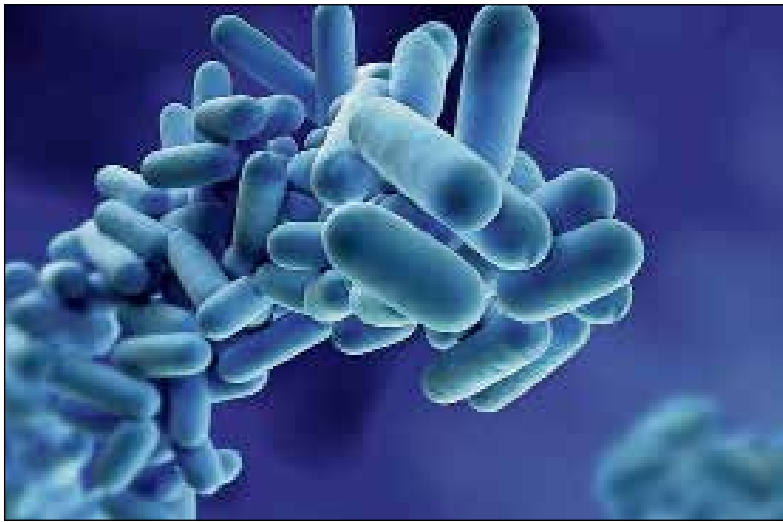
middel en water nodig. De unieke spoeltechniek zorgt daarnaast voor onberispelijke spoelresultaten. Het Sphinx Rimfree® closet is verkrijgbaar in meerdere aantrekkelijke designs. Lees meer over de volgende stap in de ontwikkeling van closets op sphinx.nl.

Legionellabesmetting hardnekkig

De alarmbellen luiden vanwege het snel groeiend aantal mensen dat in Nederland een legionellabesmetting oploopt. Het aantal geregistreerde gevallen steeg van ruim 150 in 2011 tot bijna 350 in 2016 en de verwachtingen voor dit jaar zijn niet positief, zo laat het RIVM weten.

Besmetting met legionella is een ernstige ziekte en kan zelfs resulteren in overlijden. De ernstigste legionellaramp in Nederland was op 25 februari 1999 in Bovenkarspel (West-Friesland). Hier overleden uiteindelijk 32 mensen aan en er waren 206 ernstig zieken door de

zogenoeten veteranenziekte die het gevolg is van een legionellabesmetting. Sindsdien zijn er maatregelen getroffen en worden er eisen gesteld aan de aanleg van waterinstallaties, maar blijkbaar zijn deze nog niet afdoende. In elk geval kan de RIVM de stijging niet goed duiden, maar dat het tijd is om hier weer aandacht aan te besteden is wel helder. De RIVM heeft onder andere een aantal tips om besmetting te voorkomen opgesteld.

Geberit hygiëneward

Wilt u weten hoe u besmetting van drinkwater kunt voorkomen, bezoek dan de gratis cursus

Legionellapreventie of de cursus Legionellapreventie praktijk van Geberit. Tijdens deze cursussen wordt de werking van de Geberit hygiënespoeler getoond in de Geberit hygiënewand. In de praktijkcursus wordt ingegaan op het monteren van legionellavrije installaties. Deelnemen aan de cursus Legionellapreventie is nog mogelijk op 26 september en 7 december, deelnemen aan de praktijkcursus kan nog op 28 september en 30 november.

Ga naar www.geberit.nl/cursussen voor meer informatie en om u in te schrijven.

Een beurs waar iets is te beleven

De jaarlijkse Installatie Vakbeurs Hardenberg vindt op 12, 13 en 14 september plaats en is dagelijks van 13.00 tot 21.00 uur geopend. Zoals elk jaar is de beurs op basis van de zogeheten Full Service Formule. Bezoekers kunnen gratis parkeren en de catering is geheel verzorgd.

Uiteraard kunnen bezoekers een bezoek brengen aan de stands van de ruim 240 bedrijven. Daarnaast mikt de organisatie met een innovatietour, congres en themapleinen op een beurs waar bezoekers ook iets kunnen beleven.

Beursprogramma

Dagelijks organiseert de Evenementenhal een innovatieroute

die de bezoekers meeneemt langs een selectie van de belangrijkste innovaties die de deelnemende bedrijven presenteren tijdens deze 2017-editie.

Op 12 september organiseert het opleidings- en ontwikkelingsfonds OTIB een Collegetour waarin het derdejaars studenten mbo Installatietechniek uit de regio Noordoost Nederland meeneemt langs een aantal deelnemende exposanten om hen te enthousiasmeren voor het installatievak.

Op woensdag 13 september organiseert de Evenementenhal vanaf 19.00 uur een veiling waarvan de opbrengst gaat naar goede doelen die de Alpentocht steunen, zoals Cliniclowns, HomePlan en Fight Cancer. Voor deze veiling stellen

exposanten en fabrikanten producten/diensten beschikbaar.

OTIB verzorgt op donderdagochtend 14 september van 9.00-13.00 uur een kennisprogramma dat een blik in de toekomst geeft. Het programma neemt de bezoekers mee langs de resultaten van Radar 2025, de toekomstverkenning die Uneto-VNI heeft laten uitvoeren.

Bekend worden met F-gassen

Het opleidingscentrum GO° voor de Koudetechniek haakt in op nieuwe energieontwikkelingen met een opleiding F-gassen voor W-installateurs.

Als gevolg van het gegeven dat aardgas in Nederland vanwege het streven naar schone energie plus door de aardbevingen in Groningen als gevolg van de

aardgaswinning op z'n retour is. 'Gasloos' wonen in woonwijken zonder aardgas aansluitingen is daardoor in opkomst.

W-installateurs zullen hierdoor steeds vaker warmtepompen installeren. Dit is een verwarmingstechniek die voortkomt uit de koudetechniek, waarbij de 'omgekeerde' koudesystemen warmte afgeven door te variëren met de

druk en temperatuur van het koudemiddel. Hierbij wordt gewerkt met koudemiddelen (F-gassen) en deze zijn voor veel W-installateurs onbekend. Hiervoor kunnen zij het F-gassencertificaat halen bij GO°. Dit is verplicht voor alle installateurs en monteurs die met deze stoffen werken.

Meer informatie is te vinden op www.aeres.nl/tech.

Eerste mbo-opleiding Smart Building in Doetinchem

Het Graafschap College in Doetinchem start in het nieuwe schooljaar als eerste ROC in Nederland met een gloednieuwe mbo-opleiding Smart Building. De school speelt hiermee in op ontwikkelingen in de bouw- en installatiebranche en de behoeften van bedrijven in de regio. De opleiding is populair, want meteen al hebben zich zestig scholieren aangemeld voor deze opleiding.

Door nieuwe (industriële) bouwmethoden en innovaties in de installatietechniek verandert de wereld van de gebouwde omgeving razendsnel. Het gaat niet meer om bouwen alleen, maar om de leefomgeving in zijn geheel. Verschillende disciplines worden geïntegreerd en niet langer als losse schakels gezien, zodat duurzame, toekomstgerichte en generatiebestendige gebouwen gebouwd kunnen worden.

Communicatie

De communicatie tussen alle betrokken partijen wordt makkelijker en transparanter gemaakt door slimme technologie in te zetten, zoals BIM. Deze nieuwe werkwijze, Smart Building, vraagt om andere vaardigheden van toekomstige arbeidskrachten. De opleiding is in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven ontwikkeld.

Het Graafschap College is de eerste ROC waar Smart Building wordt onderwezen.

Eerste Innovatie Award van UNETO-VNI

UNETO-VNI reikt dit jaar voor het eerst de Innovatie Award uit. Er zijn tien projecten genomineerd die voor de eerste Award in aanmerking komen. Stemmen kan nog tot 20 september.

De genomineerde projecten dragen op een inventieve en technisch hoogstaande manier bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. De vakjury heeft met name gekeken naar innovatie, vakmanschap, ondernemerschap en ketensamenwerking.

De nominaties zijn te vinden op de website www.detechniekachternederland.nl, waar tot 20 september kan worden gestemd. De ondernemers die in de top 3 eindigen krijgen tijdens het jubileumevenement op 27 september in Nieuwegein de gelegenheid hun

branchegenoten ervan te overtuigen dat hún project de Innovatie Award verdient. Vervolgens bepalen de aanwezige installateurs wie met de hoofdprijs naar huis gaat.

De genomineerden zijn:

- Pulse TU Delft - Kuijpers Installaties: het eerste energieneutrale gebouw op de campus van TU Delft.
- Zora en Pepper - Van den Pol Elektrotechniek: twee programmeerbare robots aan het werk.
- @Home Amsteltkwartier - Van Hoften Installatietechniek: eerste energieneutrale woontoren van Nederland.
- Groninger Forum - BAM Bouw en Techniek: project met prefabricatieproductie in verticale kooien die zo in het gebouw kunnen worden geplaatst.
- Energy Academy Europe - Engie

Services: maximale energiebesparing dankzij duurzame technologie.

- Centraal bureau voor schimmelschimmelschimmels - Croonwolter&dros: laboratoria met extreem hoog veiligheidsniveau.
- Transformatie F16-shelter - Klein Poelhuis: renovatie van een oud pand tot duurzaam kantoorgebouw.
- Dronepiloten - SPIE Nederland: inzet van drones bij inspecties.
- Thialf Stadion - Warmtebouw Utrecht, Croonwolter&dros (in samenwerking met Huussen Elektro en Koninklijke Damstra Installatietechniek): duurzaamste laaglandbaan ter wereld.
- Verdygo - Hoppenbrouwers Techniek: modulaire bouw en aansturing rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Onder de tribunes van het nieuwe Thialfflight een netwerk afvoerleidingen van Geberit.

Genderneutrale toiletten verkorten wachttijd vrouwen

Lange wachttijden bij toiletten zijn een grote frustratie van bezoekers van festivals, stadions en andere grote publiekstrekkingen. Uit onderzoek blijkt dat een genderneutraal (gemengd) toilet het meest vrouwvriendelijk is en dat de wachttijd daarvoor daalt met circa 63 procent.

Dit onderzoek hielden de wetenschappers Kurt Van Hautegeem en Wouter Rogiest van de Universiteit Gent onlangs. Ze zochten de oorzaken van wachtrijen bij vrouwentoiletten op festivals en handeerden vervolgens een wiskundig model om festivaltoiletten meer vrouwvriendelijk te organiseren. "Als man is het simpel: zoek het toilet en ga. Er komen nauwelijks wachtrijen aan te pas. Maar als vrouw ligt dat anders, met veelal lange wachttijden voor de boeg. Bioscopen, theaterzalen, luchthavens... allemaal lijken ze samen te spannen in een sanitair complot

tegen de vrouw", zegt het Belgische duo.

Traditionele indeling

Bij de traditionele indeling wachten dames gemiddeld 6 minuten en 19 seconden. Mannen komen er met gemiddeld 11 seconden wachttijd een stuk beter vanaf. Een van de verklaringen is dat mannetoiletten gemiddeld 20 tot 30 procent meer urinoirs en toilethokjes bevatten. "De toiletsecties voor mannen en vrouwen zijn vaak even groot, omdat de beschikbare oppervlakte voor sanitair vaak eenvoudigweg in tweeën gedeeld wordt", aldus de onderzoekers.

Een andere oorzaak is dat vrouwen veel langer gebruikmaken van het toilet: gemiddeld anderhalf tot twee keer zo lang als mannen erover doen. De redenen voor tijdverlies zijn praktisch van aard. "Zo moet bij een urinoir de deur niet tweemaal worden geopend

en gesloten, is de toiletbril initieel vaak niet proper genoeg en moeten vrouwen zich vaak van meer en moeilijker kledij ontdoen", aldus Van Hautegeem en Rogiest.

Capaciteit efficiënt gebruikt

Verder blijkt uit het onderzoek dat bij gemengde toiletten de capaciteit van urinoirs en wc-hokjes het efficiëntst wordt gebruikt. De wachttijd voor vrouwen is dan 1.27 minuut, bij de mannen 58 seconden. Mannen zijn dan nog steeds in het voordeel, maar het verschil is al kleiner. Genderneutrale toiletten zorgen er vervolgens voor dat de kloof wordt gedicht. "Dat komt vooral doordat je zogeheten 'lege momenten' vermijdt, de momenten waarop er vrouwen staan te wachten terwijl er bij de mannen toilethokjes vrij zijn. Bij gemengde toiletten kunnen vrouwen die vrije hokjes dan gebruiken en gaat die capaciteit niet verloren."

Toiletten op scholen kunnen veel schoner

Er is nog een wereld te winnen met schone toiletten op scholen. De als 'toiletprof' bekend staande Johan Molenbroek en industrieel ontwerper Renate de Bruin vinden het tijd dat er slagen worden gemaakt. Dit blijkt uit een artikel op Schoolfacilities.nl.

Veel scholieren en studenten vinden de schooltoiletten vies. Onderzoek van studentenorganisatie LAKS leert dat 40 procent van de middelbare scholieren ontevreden is over de toiletten op school. Universitair hoofddocent Johan Molenbroek begeleidt als ergonomoom ruim dertig jaar allerlei toiletprojecten en staat daardoor bekend als 'de toiletprof', terwijl industrieel ontwerper Renate de Bruin ook buitensporig geïnteresseerd is in toiletten en dan met name in de vorm en het gebruikersgemak. Beiden komen tot de conclusie dat er op scholen veel verkeerd gaat. Dat is ook niet heel vreemd, want er bestaan nauwelijks regels voor toiletten op school. Er is alleen de

vuistregel voor het aantal toiletten per klas en er zijn wat eisen ten aanzien van het schoonmaken (hangtoiletten) en dat de vloer urinedicht moet zijn.

Zelf inrichten

Er is wel wat beweging. Basischool de Cocon in Alkmaar besloot onlangs om iedere klas twee wc's toe te wijzen: één voor de jongens en één voor de meisjes. De leerlingen mogen het toilet zelf inrichten, maar zijn

ook verantwoordelijk voor het schoonmaken. Dit lijkt te werken. Beide onderzoekers hebben daarnaast een aantal tips, zoals plaats de toiletten met zicht op de kantine of hal, ontwerp een toilet naar de behoeften van nu (privacy, ruimte voor overpakken tas, omkleden, opmaken) en maak verschil tussen jongens en meisjes, zorg voor een frisse (citroen)geur en zorg voor een dichte vloer zonder voegen, waardoor je stank voorkomt.

Bijzonder sanitair

Sanitair is er in veel soorten. Google voor de grap eens op zoektermen als 'bijzonder toilet' en je ziet wat er allemaal al verzonnen is aan bijzondere toiletten, urinoirs of anderszins. En ook de inrichting van het kleinste kamertje is voor velen een inspiratiebron. In InstallatieNieuws publiceren we de meest opmerkelijke.

Deze keer: De Biezenburcht, Zeewolde

Ontmoetingsplaats De Biezenburcht aan de Knardijk in Zeewolde beschikt sinds kort over een toilet waar bezoekers, terwijl ze hun behoefte doen, kunnen kijken naar foto's van de dijk. Ook is ieder seizoen een ander verhaaltje over het gebied te horen en wordt in het toilet een geur verspreid die ieder seizoen wisselt.

Geen spoelrand is geheim van Sphinx Rimfree®

Er zijn van die uitvindingen die heel lang nieuw blijven. Gewoon omdat er geen betere oplossing is. Dit geldt ook voor de Sphinx Rimfree®, die als groot voordeel heeft dat een spoelrand ontbreekt. Dat scheelt viezigheid (onder de randjes), schoonmaken en is dus veel hygiënischer en prettiger in het dagelijks gebruik. Bijkomend voordeel is dat je minder schoonmaakmiddelen nodig hebt en dat is weer goed voor het milieu en de portemonnee.

Rimfree® is een goed gekozen naam, want het betekent letterlijk randloos. Het dekt de lading perfect en het is helemaal wat de eigenaar wenst: geen spoelrand, met alle voordelen op het gebied van hygiëne en onderhoudsgemak van dien.

De waterverdeler, ontworpen volgens een unieke techniek, leidt het spoelwater in het

closet gelijkmatig naar rechts, naar links en direct in de sifon. De geïntegreerde geleiding van de spoelstroom in de waterverdeler zorgt voor een betrouwbare spoeling. Aanvullende, regulerende en externe voorzieningen zijn niet nodig.

Geen verborgen ruimtes

Doordat Sphinx Rimfree® geen spoelrand heeft, zijn er geen verborgen ruimtes meer en is dit probleem dus verleden tijd. Daardoor is ook de binnenkant van het closet gemakkelijk schoon te houden. Een simpele beweging levert steeds weer een schitterend resultaat op. Dat bespaart niet alleen tijd, maar ook water en schoonmaakmiddelen. En dat is goed voor de portemonnee van de gebruiker en voor het milieu.

Meer informatie over alle producten van Sphinx is te vinden op www.sphinx.nl.

LINTHORST TECHNIJK (APELDOORN) IS INSTALLATEUR AFVOERSYSTEEM GROOTSTE FIETSENSTALLING IN EUROPA

Maatwerk voor hemelwaterafvoer unieke Iconische Dak in Utrecht

Op zogenoemde artist's impressions ziet het dak boven het Stationsplein binnen het nieuwe Utrechts stationsgebied met daaronder de grootste fietsenstalling van Europa (12.500 fietsen!) eruit als een honingraat. Maar dan heel groot (35.000 vierkante meter), wit en met grote ronde gaten die worden gevuld met luchtkussens en leunend op zeven zuilen van in totaal dertig meter. Dit wordt een van de blikvangers van het nieuwe gebied. Linthorst Techniek uit Apeldoorn draagt zorg voor de hemelwaterafvoer van het dak en koos bewust voor Geberit Pluvia. Projectleider Peter Platzer legt uit waarom.

Wie op station Utrecht Centraal aankomt kan het niet ontgaan: hier wordt gewerkt. Wat heet! Het lijkt wel of ze het gebied aan het opgraven zijn, zo veel man en materiaal zijn er in stelling gebracht. Het idee achter de herontwikkeling is dat winkelcentrum Hoog Catharijne en Utrecht Centraal, die nu nog ongemerkt in elkaar overgaan, worden gescheiden. Wat je niet ziet is dat onder het nieuwe plein de grootste fietsenstalling van Europa, met plek voor 12.500 fietsen, komt. Het dak van deze fietsenstalling is het plein, maar het échte dak zit daarboven. De opvallende overkapping

bestaat uit 49 ronde gaten die stuk voor stuk worden opgevuld met luchtkussens (hiervoor komen speciale compressors) dat op ongeveer 25 meter hoogte op zeven ranke pilaren rust en daardoor - zeker van veraf - lijkt te zweven. De luchtkussens zijn gemaakt van doorzichtig folie en zorgen voor daglicht op het plein én ze houden samen met de staalconstructie het plein droog. Het dak wordt door de ontwerpers Ector Hoogstad Architecten Het Iconische Dak genoemd en dat is de spijker op z'n kop.

Linthorst Techniek

Hoofdaannemer van het dak en van heel veel meer in het gebied is BAM, dat het werk heeft uitbesteed aan Linthorst Techniek (zie kader: Linthorst Techniek gelooft heilig in samenwerken). Bij deze totaalinstallateur heerst trots dat het mag meewerken aan dit unieke dak, aan de aanleg van de W-installaties in de fietsenstalling alsook aan de realisatie van een nieuw kantoorgebouw op het terrein dat vooralsnog het Noordgebouw wordt genoemd. Hier verzorgt Linthorst Techniek alle werktuigbouwkundige installaties.

Niet los van elkaar

De realisatie van fietsenstalling en dak kunnen niet los van elkaar worden gezien, aangezien de

Een artist's impression van het Iconische Dak.

Heilig geloof in integraal samenwerken

Linthorst Techniek (sinds 1978) is totaalinstallateur met rond de 350 medewerkers die de disciplines werktuigbouw, elektrotechniek, meet- en regeltechniek en technisch beheer in eigen huis heeft. Ook specifieke trajecten zoals verduurzaming en energieservices (ESCO) behoren tot de diensten. Linthorst Techniek (sinds 1978) is een dynamisch familiebedrijf waar ondernemerschap en innovatie vanzelfsprekend zijn.

De kennisgedreven installateur is continu bezig om zelf technieken te bedenken en te ontwikkelen. Bouwen is samenwerken. Linthorst hecht veel waarde aan een langetermijnrelatie. Door dicht bij de opdrachtgevers te blijven weet het installatiebedrijf wat de opdrachtgevers beweegt. "Door intensief samen te werken met bouwpartners kunnen ze gericht vooruitdenken en samen het verschil maken", aldus Pola. Verder laat het bedrijf weten: "We merken dat de bouw zeer snel ombuigt naar een integrale ontwerp- en bouwfilosofie. Door toenemende technologische mogelijkheden zoals het werken met BIM (Building Information Modelling), maar ook omdat de markt steeds meer vraagt naar design & build. Hier ligt dan ook onze kracht. Het liefst werken we in teamverband aan de bouw van een nieuw pand of renovatietraject. Want vooruitdenken doe je nu eenmaal beter samen."

Peter Platzer op de dak met achter hem de Dom van Utrecht.

zeven zuilen waarop het dak rust doorlopen tot de bodem van de onderste verdieping van de uit drie lagen bestaande fietsenstalling. Vanwege de enorme oppervlakte en het gegeven dat de mensen droog en veilig via het plein van het station naar het winkelcentrum en vice versa moeten lopen, is helder dat een goede hemelwaterafvoer bij het unieke bouwwerk van cruciaal belang is. Om die reden koos Linthorst Techniek zonder dralen voor het Geberit Pluvia onderdrukstelsel. Met dit stelsel heeft de totaalinstallateur namelijk ruime ervaring opgedaan bij eerdere projecten en dat is goed bevallen. Bovendien is dit hemelwaterafvoersysteem betrouwbaar tot en met en daarom was de keus niet moeilijk.

Uitdagingen

Bij het berekenen van de capaciteit van het afwateringssysteem maakte Linthorst Techniek gebruik van de expertise van Geberit waarbij, vertelt Platzer, er een aantal bijzondere uitdagingen

was. Hij licht ze aldus toe: "Het hemelwater moet worden afgevoerd via het staal tussen de gaten en allereerst is een juist afschot dan belangrijk. Op basis daarvan is berekend hoeveel trechters er moeten zijn om het water af te voeren. Dat worden er 21."

"De volgende uitdaging was de afvoer zelf. Het water moet worden afgevoerd naar het riool onder de fietsenstalling. Omdat de leidingen onzichtbaar moeten zijn weggewerkt, ben je aangewezen op de holle stalen pilaren waar het dak op rust. Daarom zijn bij de constructie van de zuilen de afvoerleidingen vooraf aangebracht. Op zich is dat niet zo ingewikkeld, maar de uitdaging zit in het gegeven dat de dakpanelen en de leidingen perfect moeten aansluiten op de trechters. De dakdelen worden stuk voor stuk op de goede hoogte gehesen en vanwege de omvang en het gewicht van elk dakdeel voorzagen we dat er een grote kans was dat onderdelen die zouden uitsteken, zoals leidingen, zouden kunnen afbreken. Daarom

is in overleg met Geberit gekozen om de leidingen niet uit elk dakdeel, maar uit de pilaren te laten steken om vervolgens het dak exact op de goede plek te leggen. Of beter is: om het eroverheen te schuiven, want dat was de praktijk. We moesten er vervolgens ook rekening mee houden dat PE, het materiaal van de afvoerleidingen, kan uitzetten en krimpen en om dat op te vangen zijn speciale expansiemoffen geïnstalleerd. Het was vooral precisiewerk en voor zover ik weet is deze oplossing uniek in Nederland."

Trechters

Het werk aan de fietsenstalling is begonnen in 2014. Onlangs is de eerste fase voor 7.500 fietsen opgeleverd en de verwachting is dat de oplevering van de complete fietsenstalling in 2018 plaatsvindt. Dan is dus ook het dak, waarvan de zeven pilaren inmiddels staan en het dak beetje bij beetje de voltooiing nadert, gereed. Na de zomer worden de eerste trechters aangebracht.

In de zeven zuilen die het dak ondersteunen zitten de leidingen van Geberit al voordat het dak erop komt.

AGENDA

Installatie Vakbeurs Hardenberg

Op 12, 13 en 14 september 2017 vindt de 18de editie van Installatie Vakbeurs plaats in Evenementenhal Hardenberg.

Datum: 12, 13 en 14 september

Plaats: Hardenberg

Website: www.evenementenhal.nl

50Plusbeurs

Op dit evenement voor actieve 50-plussers is Geberit weer aanwezig met de campagne 'Stank hoeft niet te stinken.'

Datum: 19 t/m 23 september

Plaats: Jaarbeurs Utrecht

Website: www.50plusbeurs.nl

Lustrumfeest UNETO-VNI

Brancheorganisatie UNETO-VNI bestaat 15 jaar en daar wordt stil bij gestaan met een feest van ontmoeting, amusement, inhoud en reflectie én met de uitreiking van de eerste UNETO-VNI Innovatie Award.

Datum: 27 september

Plaats: Woonindustrie, Nieuwegein

Website: www.uneto-vni.nl

vt wonen&design beurs

Ook op de vt wonen&design beurs is is Geberit van de partij met de campagne 'Stank hoeft niet te stinken.'

Datum: 3 t/m 8 oktober

Plaats: RAI Amsterdam

Website: www.vtwonen.nl

Europort

Van 7 t/m 10 november 2017 is Europort, georganiseerd in wereldhavenstad Rotterdam, de internationale ontmoetingsplaats voor innovatieve technologie en complexe scheepsbouw. Europort heeft een sterke focus op specialpurposeschepen, inclusief offshore-, bagger-, constructie-, marine-, binnenvaart- en visserijsschepen en megajachten.

Datum: 7 t/m 10 november

Plaats: Rotterdam Ahoy

Website: www.europort.nl

Vakcursussen Geberit

Geberit stelt haar kennis en kunde ter beschikking aan installateurs, ontwerpers van showrooms, managers en verder iedereen die bij de bouw van installaties in gebouwen betrokken is. Dat gebeurt door middel van een aantal eendaagse trainingen - over diverse onderwerpen - die worden gehouden in het kenniscentrum van Geberit in Nieuwegein.

Voor het najaar 2017 is het aanbod als volgt:

- Service Sanitair (praktijk): donderdag 12 oktober 2017
- Duurzame sanitair oplossingen: donderdag 2 november 2017
- Afvoertechniek Hemelwater: dinsdag 31 oktober 2017
- Afvoertechniek Vuilwater: dinsdag 19 september en dinsdag 28 november 2017
- Montagetechniek PE vuil- en hemelwater: donderdag 14 september en dinsdag 21 november 2017
- Legionellapreventie: dinsdag 26 september en donderdag 7 december 2017
- Legionellapreventie Praktijk: donderdag 28 september en donderdag 30 november 2017
- Scheepsbouw en industrie: geen vaste data. Interesse kunt u aangeven bij uw Geberit accountmanager.

Deelname is gratis. Aanmelden via www.geberit.nl/cursussen.

Geberit on Tour

Geberit is óók in 2017 weer On Tour, vanzelfsprekend. Geberit On Tour tourt door het land met de bekende (dit jaar compleet vernieuwde) trailer met alle noviteiten van Geberit en Sphinx. Experts van Geberit en Sphinx geven informatie over alle producten, zowel de nieuwe als de 'oude bekenden'.

De aankomende data zijn:

- 12 september, Wasco, Enschede
- 14 september, Wasco, Alkmaar
- 19 september, Wasco, Almere
- 7 september, Wasco, Den Haag-Oost (07:00 - 12:00)
- 7 september, Van Walraven, Mijdrecht (16:00 - 20:00)
- 12 september, Wasco, Enschede
- 14 september, Wasco, Alkmaar
- 19 september, Wasco, Almere
- 3 oktober, Bouwmaat, Eindhoven
- 13 oktober, Technische unie, Zwolle

Meerderheid consumenten checkt betrouwbaarheid zzp'er

Een ruime meerderheid van de Nederlanders checkt de betrouwbaarheid van een klussende zzp'er bij vrienden en kennissen voordat de klus wordt gegund. En bijna 20 procent controleert online hoe het is gesteld met de betrouwbaarheid van een ingehuurd vakman. Daarbij worden onder andere recensies (zogenoemde reviews) nagegaan.

Dit blijkt uit de nieuwste Werkspot Klusmonitor die onlangs is uitgekomen. Het is zonneklaar: Nederlanders gaan steeds minder vaak over één nacht ijs bij het uitbesteden van een klus. Goed werken is daarom een eis (niet alleen vanwege dit feit natuurlijk) en ook zichtbaarheid op internet op onder andere social media en klusplatformen wordt steeds belangrijker. Een website met een reviewsysteem waarop klanten

vertellen of ze tevreden zijn, helpt ook om de betrouwbaarheid te vergroten. De schattingen lopen uiteen dat tussen 80 en 90 procent potentiële klanten de klantbeoordeling van een ander leest. Over een dergelijk reviewsysteem zijn trouwens veel misvattingen. Veel ondernemers willen er niet aan omdat ze bang zijn voor negatieve recensies. Maar je kunt het ook anders bekijken: elke klant die

iets negatiefs schrijft is een kans op verbetering. Treed in contact met die klant, vraag hoe de klacht kan worden verholpen, maak dit in orde en zeker weten dat je er een tevreden klant bij hebt die dat vast graag op het reviewsysteem wil bevestigen. Bedenk daarbij: fouten maken is menselijk.

Bovendien heeft een reviewsysteem een positieve invloed op de ranking op internet. Als je een dergelijk systeem hebt, kom je makkelijker bovendrijven bij Google, zo simpel is het.

Natuurlijk is het zelfs met deze wetenschap aan iedere ondernemer - klein of groot - om wel of niet te kiezen voor een reviewsysteem. Maar feit is dat een abonnement op een reviewsysteem (want zo werken de aanbieders over het algemeen) de ondernemer verder kan helpen.

Spijker uw kennis bij op Sanitaire Techniekendag

Iedere installateur die aangesloten is bij UNETO-VNI en die alles wil weten over de laatste feiten op sanitair gebied, is welkom op de Sanitaire Techniekendag die de brancheorganisatie op 20 september organiseert.

Op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen die spelen

op het sanitaire vakgebied is van levensbelang om kwaliteit te leveren. Want er gebeurt van alles op onder andere kwaliteitsborging, leidingwaterinstallaties, gebouwriolerings, energie, maar ook recente wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving?

Op de Sanitaire Techniekendag brengen specialisten u op de

hoogte van de laatste stand van zaken van alle belangrijke onderwerpen op het gebied van sanitaire technieken. Onderwerpen die aan bod komen zijn onder andere:

- Wat betekent de wet kwaliteitsborging per 1 januari 2018 voor u en uw medewerkers?
- Hoe bepaal je de waterdichtheid en sterkte van verbindingen in een waterleiding?
- Meer praktisch inzicht in stromingsprofielen bij aansluiting op de standleiding.
- Waterschade is enorme schadepost: wat doet u om uw project niet in rode cijfers af te sluiten?

Antwoorden

Er wordt antwoord gegeven op brandende vragen en natuurlijk kan kennis worden uitgewisseld met collega's, want daar leer je vaak het meeste van. Het uitgangspunt is dan ook dat u met de opgedane praktische kennis de kwaliteit van uw werk naar een hoger niveau kunt brengen en dat het werk te allen tijde voldoet aan wettelijke eisen. Er is ook een minibeurs waar leveranciers op het gebied van sanitaire technieken zich presenteren.

Geberit herhaalt campagne 'Stank hoeft niet te stinken'

Liefst 90 procent van de Nederlanders maakt zich zorgen over achterblijvende toiletlichtjes.

Het toiletsysteem Geberit DuoFresh heeft de oplossing, want dat zuigt de geur direct weg uit het closet en neutraliseert deze in het systeem achter de wand. De toilet ruimte blijft daardoor continu fris ruiken. Om dit meer bekend te maken voert Geberit komend najaar - net als vorig jaar - de campagne 'Stank hoeft niet te stinken'. Wat u mogelijk niet weet: het ruiken van vieze geuren heeft

direct invloed op ons gedrag en op hoe wij ons voelen. Dagelijks worden luchtjes rondom het toilet geroken. Daarmee is de wens omvangrijk om deze geurkwestie op te lossen met een voortdurend fris ruikend toilet als resultaat.

Actief filter

Het DuoFresh toiletsysteem zorgt ervoor dat de toiletruimte niet meer stinkt. Het inbouwreservoir van het toilet bevat een actief filter dat vieze luchtjes direct uit de wc-pot verwijdert en daarmee is de lucht geklaard.

Campagne 'Stank hoeft niet te stinken'

Om nog meer bekend te maken dat stank niet meer hoeft te stinken, voert Geberit in het najaar van 2017 weer campagne. Er komt in september en oktober een radiospot en op de 50PlusBeurs (september) en de vt wonen&design beurs (oktober) worden bezoekers geattendeerd op de DuoFresh door 'toiletvertising'.

De campagne wordt online ondersteund door de campagnewebsite www.stankhoeftniettestinken.nl.

Onderwijsveld ontmoet bedrijfsleven op eerste BIM Onderwijsdag

Bouw Informatie Modelleren (BIM) wordt steeds belangrijker - of zeg maar gewoon onmisbaar - in de bouwbranche en in de aanpalende installatiesector. Dit betekent dat de sector schreeuwt om goed opgeleide BIM-ontwerpers, maar het onderwijs levert die maar mondjesmaat. Dit is de aanleiding voor de BIM Onderwijsdag, waar op 10 oktober bedrijfsleven, onderwijs en overheden elkaar ontmoeten en vooral informeren. Ing. Delano Kenepa van het BIMregister en Arjan Walinga van brancheorganisatie Bouwend Nederland leggen uit waarom de bouwbranche hier behoefte aan heeft.

BIM is reeds jarenlang een begrip in Nederland, waarbij vooral het grootbedrijf, zowel aan de bouw als aan de installatietechnische kant, BIM heeft omarmd. Maar om een volgende stap te zetten moeten nu ook het midden- en vooral kleinbedrijf aanhaken. "Globaal geldt momenteel dat vrijwel alle ondernemingen vanaf honderd medewerkers bimmen. Bij bedrijven met minder medewerkers is dat ongeveer de helft, waarbij het aandeel afneemt naarmate bedrijven kleiner worden", maakt BIM-deskundige Arjan Walinga helder dat

er nog veel werk is te verzetten voordat BIM alom gemeengoed is.

Mis de boot niet

Op de vraag 'Waarom is het belangrijk dat elk bedrijf van elke omvang moet bimmen?' is het antwoord helder: anders mis je de boot. Volgens Walinga zijn er twee belangrijke argumenten om BIM niet te negeren. "De eerste is dat steeds meer organisaties als markteisen stellen dat een bedrijf kan bimmen of minimaal ermee vertrouwd is. En omdat veel kleine ondernemers, en dat geldt steeds meer ook voor zzp'ers, werken voor grote aannemers, druppelt de eis vanzelf naar beneden."

"De tweede reden is dat als je als bedrijf nog nieuwe, goed gekwalificeerde medewerkers aan je wilt binden - en welk bedrijf wil dat niet - je een werkomgeving moet bieden die bij de tijd is en waarbinnen dus gebimd wordt. Ter illustratie: momenteel krijgen hbo-studenten die kunnen bimmen vaak al in het derde jaar een aanbieding voor een baan."

Verdere ontwikkeling

De vraag bij het bedrijfsleven is er dus ruimschoots, maar er is een groot knelpunt: het aanbod van BIM-modellereurs laat te wensen over. Kort en goed: er zijn er

veel te weinig. De oorzaak is voor een belangrijk deel dat het onderwijsveld BIM nog onvoldoende kent. Er doet zich bijvoorbeeld het fenomeen voor dat ongeveer de helft van de veertien hogescholen BIM niet als volwaardig vak aanbiedt binnen de opleidingen die hiervoor in aanmerking komen (bijvoorbeeld de hbo-opleiding Facility Management).

Niveau verschild

Walinga vertelt: "BIM wordt inmiddels op alle hogescholen onderwezen, maar het niveau waarop verschild enorm. We hebben daarom geruime tijd terug directies van de hogescholen hierover benaderd, maar dat bleek het verkeerde platform. We moeten bij de docenten zijn. Een docent moet enthousiast zijn over BIM, dan gaat hij ervoor en komt het helemaal goed. Helaas is nog niet elke docent dat en daar moeten we aan werken."

Stappen zetten

Er moeten, kortom, nog stappen worden gezet en om die reden is er de BIM Onderwijsdag op 10 oktober in het congrescentrum van Jaarbeurs Utrecht. Ing. Delano Kenepa, die het BIMregister (de verbindende factor van het BIM-netwerk-red.) heeft opgezet en beheert, zegt erover: "Dit wordt een dag waarin onderwijsveld op wo-, hbo- en mbo-niveau, overheden en bedrijfsleven elkaar ontmoeten. Zij worden geïnformeerd door sprekers uit alle disciplines en er is een informatiemarkt. Het bijzondere van deze Onderwijsdag is de mix. We zijn er namelijk achter dat het onderwijsveld het interessant vindt om samen met het bedrijfsleven over BIM te sparren en andersom."

Programma BIM Onderwijsdag

De BIM Onderwijsdag wordt gehouden in congrescentrum Supernova van de Jaarbeurs in Utrecht. De inloop is vanaf 8.45 uur en om 9.30 uur starten de eerste sprekers. De onderdelen die aan bod komen zijn in het kort en in respectievelijke volgorde:

- Opening en introductie.
- De stand van zaken BIM in het wo, hbo en mbo.
- BIM belicht vanuit het bedrijfsleven tijdens een plenaire sessie. Hier zal onder anderen Piet Fiege, BIM-specialist van Geberit, het woord voeren.
- De nieuwe vraag vanuit het bedrijfsleven in samenwerking met de Bouw Informatie Raad.
- Toekomstig onderwijs en trends.
- Het grote BIM-debat.
- Bekendmaking winnaar BIM Studenten Battle.

Informatiemarkt

Een uitgebreide informatiemarkt omlijst het programma. Hier tonen de samenwerkingspartners de laatste hightech BIM-tools, informatie over standaarden en er is een meet-and-greet voor het onderwijs en bedrijfsleven.

Meer informatie en aanmelden kan op www.bimonderwijsdag.nl. Deelname is gratis. Vooraf registreren is dringend gewenst.

Nieuwe BIM-info Geberit en Sphinx nu beschikbaar

BIM (Bouw Informatie Modelleren) is momenteel volop in beweging. Steeds meer projecten worden aan de hand van deze methode uitgewerkt en de vraag naar goede BIM-informatie van fabrikanten groeit met de dag. In het kader hiervan zijn er diverse updates doorgevoerd in de Revit-packages van Geberit en zal er vanaf september een grote update beschikbaar zijn van het assortiment van Sphinx.

Verbeteringen

De update bestaat onder andere uit de volgende verbeteringen:

- Alle Geberit-packages zijn nu ook verkrijgbaar voor Revit versie 2017.
- Het assortiment Geberit sanitair-systemen is flink uitgebreid.
- Nieuw toegevoegd zijn Geberit kranen en systemen, met daarin opgenomen de nieuwe Geberit

kranen Brenta en Piave.

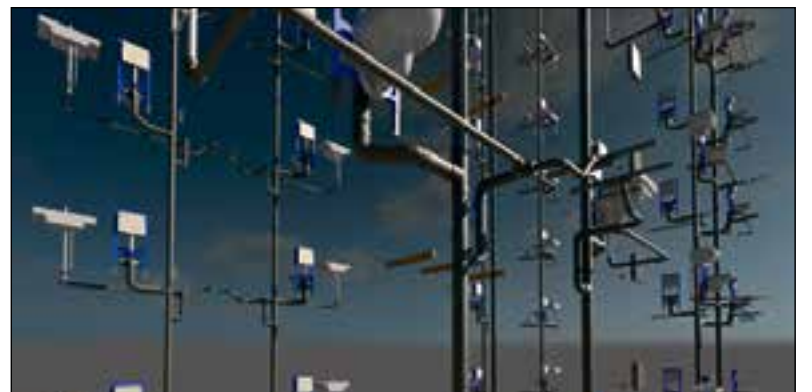
- Vanaf september zal er veel nieuwe BIM-informatie van het Sphinx-assortiment beschikbaar zijn: een aangevuld assortiment en verbeterde informatie.

Laatste informatie

Wanneer u start met een nieuw project is het altijd zinvol om te controleren of u over de laatste BIM-informatie beschikt. Het advies is dan ook om altijd de websites van Geberit en Sphinx te raadplegen voor de meest recente informatie. Uiteraard houden wij u op de hoogte van updates wanneer u de informatie gedownload heeft.

Informatie

De vernieuwde informatie is te downloaden via www.geberit.nl/bim en www.sphinx.nl/sphinx-pro/bestekservice/bim.

Studenten Battle

Onderdeel van de BIM Onderwijsdag is de zogeheten BIM Studenten Battle. De beste studenten van de deelnemende hogescholen, aangevuld met studenten van technische universiteiten, vormen teams en gaan de strijd aan voor de titel Beste BIM Studententeam. De studenten krijgen

een uitdagende casus waarbij alle aspecten van BIM zoals ontwerp, uitvoering, logistiek, beheer en onderhoud zullen worden belicht en beoordeeld.

De winnaars worden tijdens de BIM Onderwijsdag bekendgemaakt en winnen een reis naar Las Vegas.

INSTALLATEUR UIT 'S-GRAVENDEEL GELOOFT HEILIG IN BIMMEN

Barth Installatietechniek gelooft heilig in BIM

Veel installatiebedrijven weten nog niet of ze gaan bimmen of zitten zelfs nog in de ontkenningfase ('Het zal wel loslopen'), maar bij Barth Installatietechniek in 's-Gravendeel zijn ze meer dan overtuigd van de meerwaarde van Bouw Informatie Modelleren (BIM). Directeur Karel Barth, BIM-expert Mark van Haaften en hoofd projectleiding Leonard van der Giesen vertellen waarom BIM het installatiebedrijf verder brengt.

Barth Installatietechniek (sinds 1931) is in de loop der decennia uitgegroeid tot een solide totaalinstallateur met ruim honderd medewerkers. Het bedrijf richt zich op 3 deelgebieden, namelijk: projecten, technisch beheer en industriële automatisering. Barth Installatietechniek maakt met Aldonk Plaatwerkindustrie en Control Scope keuring en inspectie deel uit van de Barth Bedrijven. Totaal werken er bij de groep een kleine 150 medewerkers.

Vooran in het proces

Bij alle werkzaamheden hanteert Barth Installatietechniek bij voorkeur hetzelfde uitgangspunt. Karel Barth legt deze als volgt uit: "We denken graag vooran in het proces mee met het bouwteam. Er zijn steeds meer opdrachten waar we vanaf dag één aan tafel zitten met de hoofdaannemer of opdrachtgever. Deze werkwijze is voor ons essentieel, want zo komen wij te weten wat de opdrachtgever écht wil, zodat we daarop kunnen sturen."

Schoorvoetend

Om deze reden wordt binnen het bedrijf ook steeds meer belang gehecht aan BIM. Mark van Haaften is in 2015 als BIM-expert binnengehaald, nadat hij eerder al bij Barth Installatietechniek werkte. De eerste klus die het bedrijf in BIM deed, was in 2014 een groot nieuwbouwproject in Hendrik-Ido-Ambacht. Dat liep, zeg maar, schoorvoetend en dit project is uiteindelijk ook niet als BIM-project opgeleverd. Maar Barth Installatietechniek had de smaak te pakken en een jaar later volgden drie nieuwe BIM-projecten, te weten een nieuw bedrijfspand voor De Bioderij (pannenkoeken en poffertjes), Brand Masters (distributeur van snoepgoed en chocola) en megabioscoop Kinopolis

in Breda. Hiermee vestigde Barth Installatietechniek definitief haar naam als bedrijf dat BIM onder de knie heeft.

Op rolletjes

Van Haaften legt uit: "Bij deze drie projecten zaten we vanaf de eerste ontwerpen aan tafel met het bouwteam en dat liep meteen op rolletjes. Wij werkten al op hoog niveau met AutoCAD, maar wij merkten al snel dat bimmen een nieuwe dimensie is." Qua BIM was er trouwens een groot verschil tussen het eerste en de latere projecten. Van Haaften: "Bij ons eerste project was de manier van bimmen vooral ingegeven door de softwareleverancier. Maar wij kwamen erachter dat een softwareleverancier alles weet van de software, maar een stuk minder kennis heeft van het installatiewerk in de praktijk. Hoe ga je met de andere partijen binnen een opdracht om? Hoe plan je het werk intern en extern? Wat verwacht je van je leveranciers? Allemaal zaken die minstens net zo belangrijk zijn als een goede tekening kunnen maken. Dat hebben wij bij de vervolprojecten toegepast."

Bundelen

Van Haaften heeft er als 'architect' van de BIM-afdeling bij Barth Installatietechniek bewust voor gekozen om de functies engineer, tekenaar en werkvoorbereider binnen één en dezelfde persoon te bundelen. "Deze drie functies binnen een installatiebedrijf komen in de software en het werkproces van BIM samen en daarom heeft het grote voordelen om deze functies in één persoon te hebben. De BIM-engineer weet namelijk exact welke effecten elke keus heeft voor het verdere verloop van het ontwerp en de uitvoering en daar kun je vanaf het begin veel voordeel uit halen. Deze werkwijze

De ontwerpafdeling van Barth Installatietechniek.

bespaart tijd én voorkomt knelpunten in de uitvoering. Wij geloven in dit model, maar er is wel een valkuil: het is heel moeilijk om mensen te vinden die deze drie disciplines in zich hebben." Karel Barth voegt toe: "Daarom kiezen wij ervoor om eigen mensen intern op te leiden tot BIM-engineer. Verder proberen we zo veel mogelijk samen te werken met vaste onderaannemers die ook de meerwaarde van BIM inzien en hiermee kunnen omgaan."

Onderwijs

Van Haaften weer: "Dit is meteen ook het grote probleem van BIM in het onderwijs. BIM moet eigenlijk worden geïntegreerd in een opleiding Integraal Bouwen. Dat heeft bestaan, maar bij mijn weten is dat nu nergens meer. Een probleem is sowieso dat BIM nog geen vaste plek heeft in het onderwijs voor de installatietechniek. Toen ik studeerde aan de Hogeschool Utrecht stond BIM op de agenda, maar er was te weinig animo voor, waardoor de opleiding is verval. Misschien kwam dat door de crisis, maar dat studeren in deeltijd moeilijker werd heeft ook een rol gespeeld. Eigenlijk is die opleiding te vroeg gestopt. Nu is er wel interesse, maar is er op heel weinig plekken een goede BIM-opleiding. De BIM Onderwijsdag komt dan ook geen dag te vroeg."

Tijdvoordeel

Binnen de installatiebranche hoor je wel dat BIM geen tijdvoordeel oplevert. Hoofd projectleiding Leonard van der Giesen bestrijdt dat. "In de werkvoorbereiding stop je er inderdaad meer tijd in, maar die verdien je bij de uitvoering terug." Hij geeft een voorbeeld uit de praktijk: "Als je op het werk materiaal hebt liggen dat niet gebruikt kan worden omdat de staalconstructie in de weg zit, dan betekent dat verlies van materiaal en uren. En het geeft frustratie

voor de overige partijen binnen een project. Binnen onze BIM-projecten komt dit soort clashes ten opzichte van een 2D-ontwerp zeker 80 procent minder voor, omdat plannings zijn steeds korter en strakker geworden. Ook is de doorlooptijd van een BIM-project korter omdat veel zaken beter zijn geëngineerd, zowel installatietechnisch als bouwkundig."

Planning is achilleshiel

Volgens hem valt het voorkomen van fouten - het ideaalplaatje - nooit helemaal uit te sluiten, want fouten maken blijft menselijk. "Vooral de planning is een achilleshiel. Je kunt het allemaal nog zo mooi ontwerpen en modelleren, maar als één partner binnen een BIM-project afhaakt, kun je niet meer volledig coördineren. Tevens blijft een project mensenwerk en zijn er vele factoren die je niet in de hand hebt, denk aan onwerkbaar weer, ziekte of files."

Dezelfde taal

Van Haaften heeft inmiddels de ervaring dat het belangrijk is dat iedereen binnen een project dezelfde taal spreekt, dus ook de leveranciers. "Om BIM te doen slagen, moeten leveranciers de gegevens van hun producten ter beschikking stellen. Op dit moment wordt er een inhaalslag gemaakt. Geberit is een van de voorlopers. Geberit heeft de informatie zodanig ingevoerd dat het niet uitmaakt welke software je gebruikt en dat kunnen niet alle leveranciers zeggen. Alles is ook makkelijk en gratis te downloaden. Verder heeft Geberit de goede keus gemaakt wat betreft de standaard van haar informatie."

Als een olievlek

Bij Barth Installatietechniek zie je dat BIM zich binnen het bedrijf als een olievlek verspreidt. "Langzaam maar zeker krijgen steeds meer mensen ermee te maken",

zegt Van Haaften. "Eerst de ontwerpers/tekeners/werkvoorbereiders, vervolgens de projectleiders en nu worden de monteurs enthousiast. De monteurs die de leiding hebben op een project hebben tegenwoordig een laptop of tablet bij zich met het complete en meest actuele BIM-model erin. Een van de volgende stappen is om service en onderhoud hier op aan te laten sluiten, want ook hier zijn voordelen in te behalen."

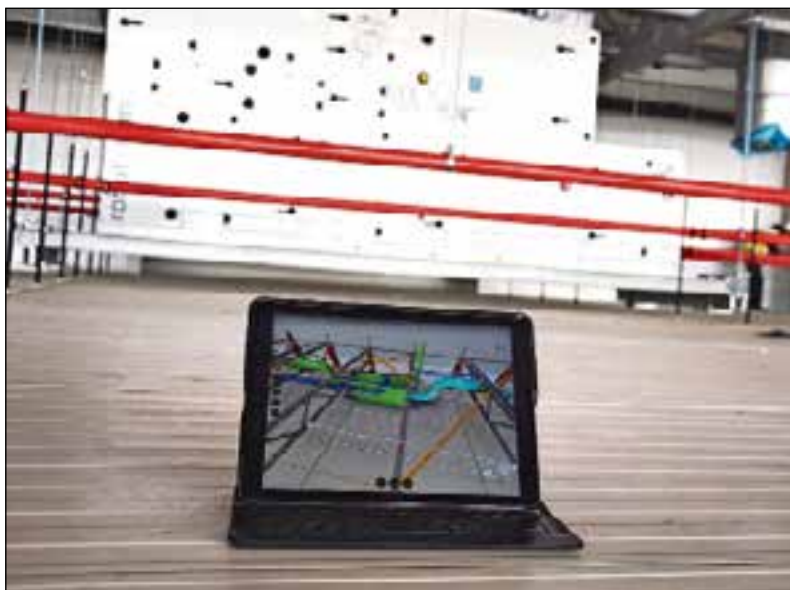
De regie

Dit vereist ook, stipt Karel Barth aan, dat iemand de regie moet hebben over het BIM-project. "Iedereen die iets wil veranderen in het project moet dat bij de regisseur of coördinator aangeven, die voert alles in en ververst het model en vervolgens werkt iedereen weer met hetzelfde model. Wie de regie moet voeren? Dat ligt eraan. De ene keer de architect, een andere keer de bouwkundige aannemer en weer een andere keer, bijvoorbeeld als er veel installatiewerk is, de installateur."

Niet meer weg te denken

Voor Barth Installatietechniek staat als een paal boven water dat bimmen niet meer weg te denken is. Van Haaften: "Van de nieuwbouwprojecten wordt momenteel rond 50 procent gebimd en van de grote bouwprojecten gaat het richting 80 procent."

En daarom is de vraag relevant: zullen uiteindelijk alle projecten worden gebimd? Van der Giesen gelooft van niet. "Kleine projecten die door kleinere bouwkundige aannemers worden aangenomen worden niet gebimd. Hier is het een kwestie van goed naar de bouwkundige en constructieve tekeningen kijken en het ontwerp daar op afstemmen. Dit is gelukkig nog heel goed mogelijk. Maar bimmen wordt steeds groter, dat is gelukkig niet te stoppen."

Een project ontworpen met BIM en de praktijk in één oogopslag.

VW Crafter geeft je het gevoel in een VW Golf te rijden

Eerder dit jaar publiceerden we een artikel met als inhoud dat de nieuwe MAN TGE (de eerste bestelauto van het truckmerk MAN) een tweelingbroertje is van de VW Crafter. Omdat Volkswagen heel wat bekender is onder installateurs dan MAN (dat overigens ook tot het VW-concern behoort), vonden we het een aanrader om de nieuwe Crafter, die begin dit jaar werd geïntroduceerd, onder de loep te nemen.

Wat direct opvalt is dat de Crafter (Van of the Year 2017, het is dat u het weet) helemaal past in de VW-familie, want de belijning is heel herkenbaar als 'des VW's'. Tijdens de introductie werd bekend dat de nieuwe Crafter samen met eindgebruikers is ontworpen en dat levert een paar uiterst praktische functionaliteiten op. Een voorbeeld is de schuifdeur, die bijna een hele seconde sneller open gaat dan bij de vorige generatie en dan concurrerende modellen. Nu denk je wellicht 'Huh, een seconde? Big deal', maar het is het gevolg van het feit dat de schuifdeur dikker en robuuster is en dat is erg fijn.

Gefixeerd openstaan

Ander voorbeeld: het is mogelijk om met de sleutel enkel de achterdeuren te openen, zodat je de

cabine met waardevolle spullen niet hoeft te openen. Bovendien blijven de achterdeuren wanneer deze compleet zijn geopend gefixeerd openstaan en dat is handig als het hard waait of op een helling: de deuren kunnen niet meer onbedoeld dichtvallen.

Doordacht interieur

In de cabine zijn solide materialen gebruikt en aan opbergruimte is geen gebrek: in de deur drie vakken, onder de zitting en in het dashboard is ook volop opbergruimte en ook aan het dak zijn diverse opbergruimtes te vinden. Ook prettig zijn de vele instelmogelijkheden voor de bestuurdersstoel, en het dashboard en bedieningsknoppen doen gebruiksvriendelijker aan. Het lijkt of je eerder in een VW Golf zit dan in een bestelwagen. Optioneel is een mooi en goed werkend navigatiesysteem dat is voorzien van alle moderne gemakken waaronder Apple Carplay, Android Auto en MirrorLink. En voor de liefhebber: als opties zijn onder andere ook zijflankbescherming, aanhangwagenassistent, Adaptive Cruise Control, Front Assist, achteruitrij-assistent, parkeerassistent

Specificaties VW Crafter L2H2 2.0 TDI 120 kW

Motor: 2000 cc TDI.
Vermogen: 120 kW/164 pk.
Wielbasis: 366,5 cm.
Laadvolume: 10 m³.
Tilhoogte: 67 cm.
Maximaal laadvermogen: 734 kg.
Max. aanhangergewicht: 2000 kg.
Brandstofverbruik: 13,5 l/100 km.
CO₂-uitstoot: 195 gr/km.
Prijs zoals gereden: 35.450 euro.
Prijs: 31.705 euro (excl. btw en excl. bpm).
 Er is al een Crafter, de L1H1, voor 19.995 euro.

en nog wat assistenten die het rijden makkelijker maken aan boord.

Motoren

De motor is altijd een 2.0 TDI, die we kennen uit de VW Transporter. Deze is beschikbaar in een range van 80 kW/109 pk tot 120

kW/164 pk. Opvallend is de typeaanduiding EA288Nutz, wat betekent dat er sprake is van een extra sterke uitvoering. Zo is er een zwaarder massavliegwiel aangebracht en is er een zwaardere koppelingsplaat. Ook het motormanagement is aangepast op zwaardere inzet.

10 procent van rijtijd wordt besteed aan afleiding

Europese automobilisten besteden 10 procent van de rijtijd aan afleidende activiteiten, en 4 procent aan 'handheld' mobiele telefoongebruik, zoals typen of bellen. Er is vooral een toename in telefoongebruik te zien als de auto stilstaat of langzaam rijdt. Truckchauffeurs zijn tijdens het rijden het vaakst afgeleid: zij zijn bijna 20 procent van de rijtijd bezig met afleidende handelingen, veelal eten en telefoongebruik. Bijna 3 procent van de rijtijd besteden vrachtautochauffeurs aan onder andere het lezen en opstellen van tekstberichten op de smartphone.

Deze gegevens staan in het Europese onderzoeksproject UDRIVE, waarbij in verschillende Europese landen vrachtauto's, personenauto's en motorscooters werden uitgerust met meetapparatuur en camera's.

Een van de opvallende zaken is dat Nederlandse automobilisten in slechts 27 procent van de gevallen in de dode hoek kijken alvorens af te slaan. Bij het verlaten van een rotonde kijkt 19 procent in de dode hoek. Onder vrachtautochauffeurs is dit 19 procent bij het rechts afslaan en 27 procent bij het verlaten van een rotonde. Dit is meer dan in andere Europese landen; daar lag het gemiddelde onder de 10 procent.

Bedrijfswagen steeds linker

Een analyse van de cijfers over het aantal verkeersdoden leert dat vooral onder inzittenden van een bestel- of vrachtauto de afgelopen twee jaar het aantal verkeersdoden naar verhouding flink is gestegen: van 15 personen in 2014 tot 29 in 2016. Op het totaal aantal van 629 verkeersdoden in 2016 (621 in 2015).

Dit is het derde jaar dat het aantal verkeersdoden is gestegen, waarbij de 570 verkeersdoden in 2013 het vooralsnog absolute laagterecord is) is het percentage nog geen 5 procent, maar een stijging met ongeveer 100 procent is opmerkelijk. De reden is niet bekend, maar de ontwikkeling is zorgelijk. In april 2016 startte verzekeraar TVM, die is gespecialiseerd in

verzekeringen in de transportsector, daarom een proef met vijfhonderd vrachtwagens met als doel het aantal verkeersdoden onder truckchauffeurs in vijf jaar terug te dringen naar nul. Een van de onderdelen van de proef is dat bij de vrachtwagens een zogeheten 'eyetrack-applicatie' wordt ingebouwd. Let een chauffeur na 3 seconden niet op het verkeer, dan geeft deze een geluidssignaal.

Personenauto

In 2016 kwamen in totaal 231 inzittenden van een personenauto om het leven, dit waren 186 bestuurders en 45 passagiers. Hiernaast overleden onder andere 189 fietsers, 51 voetgangers, 38 bestuurders van een scootmobiel, 41 brom- en snorfietsers, en 45

motorrijders bij een verkeersongeluk. Verder blijkt dat in de afgelopen vijf jaar 187 automobilisten in het verkeer overleden die tussen de 18 en 25 jaar oud waren. Dit is 22 procent van alle verongelukte autobestuurders, waarmee de jongere automobilisten de groep vormen met de meeste dodelijke auto-ongelukken.

Geberit DuoFresh**■ GEBERIT**

Stank hoeft niet te stinken.

Ja, het staat er echt. Stank hoeft niet te stinken. Op het toilet, althans. Want wie kiest voor Geberit DuoFresh, kiest voor een toiletsysteem dat stank direct vanuit de toiletpot verwijdert. Een toiletblokje achter de bedieningsplaat zorgt vervolgens voor een aangenaam frisse spoeling. Eindelijk een toilet dat nooit meer stinkt. Dat mag met recht een grote boodschap genoemd worden.

→ www.stankhoeftniettestinken.nl